

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Augusti Buchneri Orationes Panegyricæ

Buchner, August

Cliviæ, [1668]

X. Illustri Viro Friderico Metschio, in Reinchenbach & Frisen. &c. &c.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69483](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69483)

ORATIO DECIMA.

ILLVSTRI VIRO,

FRIDERICO METSCHIO,

IN REICHENBACH ET

FRISEN, ETC.

S. ROM. IMP. THESAURARIO

ET SERENISS. ELECTORIS SAXONIÆ A

CONSILIIIS SANCTIORIBUS, NEC NON

IN SUPREMO ECCLESIASTICO SE-

NATU PRÆSIDI, ETC.

Dicta A. clz. 19c. lvi.

GRande ambiguumque suscepi negotium, de Viro Illustri, FRIDERICO METSCHIO, dicere in præsentis ingressus. Ac ita dicere, ut & erepti defleam cladem (cui quæ lacrimæ satis sunt) & merita virtutesque adhuc superstites celebrem, quæ exemplum vix habent. Utrumque majus molientis viribus est: qui nec ingenio unquam valui, & nunc ætate quoque deficio. Nimirum & animos, non corpora tantum, senectus debilitat: quæ lacertorum cum hebetaverit nervos, frigus & menti insinuat. Quid faciam igitur AUDITORES? Fatebor vobis infirmitatem meam: magnitudo affectus mihi imposuit. Nam dum religioni duco, non solvere mortuo, quod viventi addixeram, sumsi imprudens partes, quas implere non possem: Nec quisquam, & sibi satis consuluit, & vehement-

menter amavit. Intelligo quidem errorem meum,
 ferius tamen: & sentio mihi venire usum, quod contra-
 hentibus debita quandoque solet: qui cum de faculta-
 tibus suis amplius sperant, quam in iis est, de acce-
 pta summa amplissimis verbis liberaliter cavent. Cum
 venit dies, & iurget creditor, & fidem nomenque
 expungi postulat, tum vident demum, facilius acci-
 pi, quam solvi pecuniam. Intenti & anxii igitur
 perreptant domum, scrutantur arculas, excutiunt
 fiscos, quid representari denique liceat, sollicitè pu-
 tant. Hinc creditorem adeunt, dexteram ejus præ-
 hensant blandè, corrasam summulam humiliter of-
 ferunt, exquisitissimis verbis orantes, accipiat inte-
 rim, ac consulat bene, quod est in manu, cum to-
 tum ac solidum numerare præsentis copiarum haud sit.
 Mihi peræque à vobis, AUDITORES, imprimis à
 beatissimis METSCHII manibus impetranda venia
 est, quod minore judicio, quam impetu, conscendi
 cathedram, de illo facturus verba, cui plurima qui-
 dem, & infinita propemodum, debeam; sed qui quan-
 tusque fuerit, dicere, nec florentissima ac disertissi-
 ma ingenia queant. Sed quia relinquere partes, inte-
 grum haud est: & sine dedecore silere, non licet; per-
 mittenda vela ventis, solutaque ora capeffenda est spes,
 si laudem dicendo non emeruero, professione obse-
 quii tamen ac pietatis favorem me vestrum exoratu-
 rum. Quamquam quod quisque nostrum est, & quo
 censetur homines maximè, id disciplina nobis maxi-
 mè ac institutio conferat; tamen ut in arboribus, pluri-
 mum refert, qua terra, quo furculo creverint; ita in no-
 bis ad temperandam indolem haud parum interest,
 ubi, & unde quis fuerit natus. Patriam itaque nostro, Na-
 risci

risci veterum, sive, ut appellari hodie, non tamen ignoto plane antiquis vocabulo, solent, Varisci dederunt. Inclita gens, & Græcis Romanisque ingenii celebrata. Cujus qui vigor, quæ virtus fuerit, hinc disci potest, quod Tacitus, eloquentiæ fideique præclarus, nihil degenerare *Marcomanorum gloriâ* scribit, quos nulla Germanorum gens excellentiâ rerum gestarum, & opum imperiique amplitudine supra fuit. Hi enim Marcomanni illi sunt, qui Gallis Helvetiis ademerunt sedes, qui Galliam omnem Celticam prope subegerunt armis: mox, recedentes interius, fertilissimos illos Hercyniæ campos, depulsis Bojis, gente Callica, qui occupaverant hætenus, & ab se Bojohemum loco fecerant nomen, infederunt, omnesque spiritimos aut domuerunt bello, aut conditionibus juris sui fecerunt: eò progressi magnitudinis denique, ut æmuli victorigentium populo, justum timorem Romanis injecerint. His non degenerasse Nariscos; cum prodit Tacitus, quam laudem illis, quod decus impertit? Profectò hoc majus multò ac excellentius est, quam fabularum tormentis quos nescio Drulos arcessere Româ, & aliunde emendicare famam genti, quam domi habet. Si eò unquam Drusi progressi armis fuerunt, quid aliud, quàm servitutem ac jugum inclito populo imposuerunt? Atqui miserrimum est, ex calamitate captare laudem: & nobilitatem victoris miseriæ suæ interpretari solatium. Nec quisquam eorum, qui Romanorum res gestas composuerunt, huc processisse ullum Drusorum, memoriæ unquam prodidit. Gratulandum itaque genti clarissimæ de tantâ nobilitate virtuteque est, quam neque dum decoxit, aut perdidit, nisi quod recentiorum temporum

N

porum

tur? Et eâ jam tum tempestate non recens atque novitium hoc dignitatis in eâ gente fuisse decus, probabunt facile leges, quibus sanciti hi ludi & dedicati primum fuerunt. Ludos cum dico, non est, quod Græculum quendam agona aliquis, aut Romanorum Circense ludicrum cogitet. Jocularia hæc sunt, & ludicra verè, vixque virilia satis his comparata. Quantum erat, quæso, per aperta spatia æquoris non absurdè decurrere? Mittere scitè jaculum? Flectere equum currumve & circum agere peritè; & his iisdem recurrere artibus? Agilitatem aliquam vigoremque ostendere poterant, non approbare invictam constantiam atque virtutem. Longè hîc aliud certabatur certamen. Committebantur duo florentes ætate, qui caput pectusque testæ ære, in festis hastis, truncorum instar, & ferro gravi præfixis concurrerent, tanto impetu ac vi, ut alter plerumque, aliquando uterque, non rarè & equi ipsi unâ, velut procellâ ac fulmine strati, provolverentur in terram. Crederes montes, aut Cyclades totidem concurrere; nequè in præliis ac acie explorari severius acriusque ingentis animi posse virtutem. Quare ut magnum atque eximium erat, in hunc admitti campum, patere memini solitum, nisi qui incorruptam majorum nobilitatem, & omni præterea vacuum probro atque dedecore ante iudicibus approbasset vitam; sic multo arduum habebatur atque illustre, cum laude ac gloriâ inde discedere. Sed multò antiquius nomen in testimonium vetustatis citare CAROLUM METSCHIUM possum. Quem in maximo illo prælio, quo Ungarorum ingentes copię ad Martisburgum fugatæ, v. etæ deletæque sunt, HENRICO I. Imp. Aug. cui aucti pii amor cognomen fecit, fortem strenuamque navasse

operam annales canunt. Ulterius ut pergam, & de illustri familiæ splendore per dignitates illato ut contextam nonnulla, quid clarius atque magnificentius prærogativâ Comitum est? At possunt inter gentiles suos METSCHII numerare haud paucos ejus fastigii, non modò amplissimarum in Rhetia ditionum Dominos, sed titulo VENATORUM IMPERII quoque insignes. Par principatus culmini Episcopaliū infularum sublimitas est. At qui ad eam aspiravit ALBERTUS, Præsulatum Misnensem, non modò nobilitatis clarissimæ merito, sed eruditionis quoque excellentiâ indeptus: quâ tantâ præstitit, ut Theologiæ Doctor meruerit creari. Nec mihi prætereundus hōc loco CONRADUS METSCHIIUS est, JOACHIMI Electoris Brandenburgici Consiliarius, & ad Comitiam Norinbergensia missus Orator: cumque ALBERTO nunc componendus maximè, quod, ob præclaram juris scientiam, par ipsemet quoque impetrauerit decus. Novum hoc nostris moribus, & pro ridiculo penè habebitur, istius ordinis homines, honores Academicos curasse. Sed ævo veteri, cum principes ipsi in parte gloriæ ponerent, si post provinciarum vocabula, & cæteros summæ fortunæ titulos, his sapientiæ quoque insignibus æstimarentur; non potuerunt sanè nati loco equestri, clarissimarum doctrinarum laureas non facere magni: neque minorem laudem interpretari, ingenii strenuitate vicisse ac profligasse inscitiam; quàm forti manuum operâ de victis hostibus statuisse trophæum. Multa mihi egregia nomina prætermittenda hīc sunt, dum brevitati studeo: & unum adhuc JOSEPHUM LEVINUM nominare festino, eruditione, judicio & omnibus togæ artibus
(ut

(ut dignitatum apices taceam) insignem. Quo uno magis,avo suo,quam multis aliis proauctorum,gloriarifRIDERICUS solitus fuit: non alio nomine,quàm quia primus in gente suâ veritatem cœlestem, destinatione divinâ,& ministerio LUTHERI, ex infelicissimis tenebris productam paulò ante in lucem, professus,atque de propagandâ eâ clarissimè meritus; idque à vindice ejus & assertore invictò, quod monumenta ipsius,& plures ad eum exaratae literæ, quas pretiosissimi thesauri instar semper habuit FRIDERICUS, testantur, amatus mirificè fuit. Jam si de maternis SCHONBERGIIS commemorare ingrederer, quanta,proh Deum immortalem! mihi nasceretur historia? Sed nec annales componimus; & veniendum tandem ad FRIDERICUM est. Id unum non tacuisse intererit,eam SCHONBERGIORUM familiam esse, quæ domi, & in Germaniâ haud tantum, auctoritatem splendoremque generis longè lateque diffuderit, ac stirpem suam in summa enisam viderit culmina (neque enim ulla gens tot dedit olim Episcopos nobis: JOHANNES autem sub seculi proximi finem ad ipsum Septemviratum imperii Treviris, quæ Augustorum majestati proxima dignitas, aspiravit) sed reliquis etiam Europæ provinciis cultioribus sua dispersit decora, Italiamque & Gallias partim nomine, partim & sanguine in novas inclitasque stirpes adolutoro,illustravit. Quis in superiorum temporum historiâ tam hospes est, qui non de Capuano quodam haud pauca ibi, nec sine laude, meminere reddi? Hic NICOLAUS ille SCHONBERGIUS est, ex Suevis Misnensibus, ut tumuli titulus, nec imperitè, prædicat, qui amplitudine ingeniî,eloquentiæ efficacîâ, varietate

doctrinæ, & maximarum rerum usu, primas id temporis in Italia, cui dederat civem, facile tenuit; iisque emeruit rebus, qui Generalis non modò Dominicanorum Ordinis Romæ, sed post amplissimas etiam legationes, quibus ad omnes fermè Europæ Reges defunctus nobilissimè est, Archiepiscopus Capuæ, ex quo accepit cognomen, crearetur, mox sub Paulo III. ad ipsam Cardinalitiam purpuram aspiraret. Propius tempora nostra GASPARUS contingit, qui apud Christianissimum Regem summus Germanicæ militiæ tribunus, SCHONBERGIORUM stemma in florentissimum regnum ea felicitate intulit ac propagavit, ut posterie ejus ex Comitibus Nantolii in Halvini evaserint Duces, splendidissimis Galliarum familiis propinquitate innexi, & maximis regni ministeriis admoti. Qui quantis animi dotibus, qua militari scientia virtuteque fuerit, quàm aliis rebus maximis insignis ac clarus, abundè memorant, qui Gallicarum rerum recentiores memorias composuerunt. Sed brevi verissimoque elogio maximus vates Historiæ, JAC. AUGUSTUS THUANUS, complexus digessit, cum de supremis Viri Illustris, amicique summi, exponeret. Præfert auctoritatem venæ gemma, qua eruta est: nec à nobilitate stirpis divertit pomum, quâ fuit decerptum: probavit & FRIDERICUS abundè suorum sortem natalium, & experimentis illustribus docuit, non degenerasse eorum laudibus, quorum de sanguine duxisset originem. Cæterum uti felicitati nascendi indolem; sic incorruptum ac consummatum ejus bonum disciplinis egregiis & suæ debuit industriæ. Nam neque consequi gemma pretium potest, quod habet in se, ni polientis manu splendorem accipiat: & crescit
ma-

malignè pomum, si desit colentis studium, qui silvescentium ramorum castiget luxuriam, & quicquid noxium iis innasci solet purget. Magnam perinde ad absolvendos mores vim magisteria habent: quæ & proliciunt insitam animis vim, & rectis cultibus roborant, & permansturæ pulchritudinis induunt habitum. Quare excellentissimum ingenium ut ne corrumpere METSCHIUS, iis maturè traditus est, qui teneram ejus ætatem literis pariter, & rudimentis virtutum domi, & in parentum imbuerent ore, quod magnum ad veram educationem momentum habet, modò parentes officium fecerint. Sed mortuo patre, quem undecennis amisit, primùm Cygnæam, hinc Curiam Variscorum, denique Neustadium ad Orlam missus est, ut ductu atque auspicio STEPHANI ROTHII, Antistitis ejus Ecclesiæ, mores & studia sua promoveret in majus. Non ignorabat prudentissima fæminarum, mater, quantum esset, à teneris asuescere. Aspiciebat vividam alacremque nati indolem: recordabatur adolescentiæ lubricum, & nimium faciles in petus: reputabat post hæc & imbecillitatem muliebris ingenii, maternique affectus vim, ex quo pleræque parentes indulgentius suos, quam fortius, aut sapienter amant. Respiciebat præterea rei domesticæ amplitudinem, eoque in tam diversas animùm multiplicesque distractum curas. Verebatur postremò haud vanè, ne fortè in numerosa familia, Davus aut Geta reperiretur aliquis, qui filium herilem corrumpere. Frugi perrarò servulorum ingenia sunt: versuti atque fallaces arripunt Dominis: quos ubi vernili blanditia, & perniciosis obsequiis reddiderunt suos, plerumque evertunt. Maluit igitur in alienis, nec ita amplis
pena-

penatibus haberi ætatem filii; ubi inter sobriæ frugalitatis & innocentiaæ quotidiana exempla, procul licentia ac luxu, castè ac integrè adolefceret. Septimum decimum annum nondum excefferat, cùm in hanc nostram Academiam venit, comite atque rectore M. DANIELE DORSCHMIDIO, qui medicinam postea Fribergæ, adeptus gradum, cum laude fecit. Cujus fidem atque industriam nunquam prædicare FRIDERICUS desit: pudoris ingenui ratus, fateri, per quos profeceris; contra quam multi facere solent, qui Aristoteleo vitio præceptorum haud temerè mentionem faciunt, nisi cum reprehendere, & sibi metipsis, superbi & arrogantes, debere omnia videri volunt. Nactus hunc campum in omne literarum ac artium genus latissimo impetu excurrit, nec quicquam magis dedit operam, quàm solidam masculamque eruditionem indueret animo, quæ virum, quæ civem bonum instruat, & maximum sui fructum in ipso rerum promittat usu, non putidam illam atque umbratilem, quæ subtilitates vanissimas agit, & cum egreditur scholam, nihil est. Quadriennio ita exacto concessit Jenam, Juri vacaturus cum primis, cujus elementa in Academia nostra feliciter hauserat. Quemadmodum enim sine jure & legibus, neque publica res, neque privata constare potest; sic de illarum intelligentiâ peritiâque laborare cum primis debet, qui se non umbræ ac otionatum putet, sed quod cujusque acerrimæ indolis votum maximè est, vel mori in acti cupiat. Qua hîc alacritate animi, quâ contentione nervorum atque ingenii, in illam sapientiæ incubuerit partem, quâ assiduitate interpretes ejus, ARUMÆOS, PINCIGEROS, SCHROTÈROS, qui tum Oracula quædam Jurisprudentiæ

dentiā ibi habebantur, seſtatus ſit; quã eorundem ſedulitate celebrãrit palãſtras ac ſcholas, breviter, & ſine aliquo detrimento laudem dici non poteſt. Id aſſecutus certè eſt, tum ita conficit ſpacia, ut quemadmodum in erudito juvenum ſtudia æmulantium cœtu nobiliſſimus; ſic inter adoleſcentes nobiles omnium ipſe & haberetur erudiſſimus, & eſſet. Multum ad eam laudem ipſi præter naturæ bonum, arcta familiaritas ſummaque conjunctio, quæ ipſi cum FRIDERICO HORTLEDERO, rerum Germanicarum, & omnis publici juris peritiſſimo Viro, interceſſit, contulit: eo enim tum & contubernali, & victore, & ſtudioſum ac vigilarum perpetuo ſocio comiteque, amico intimo denique, utebatur. Scilicet plurimum inter eſt ad componendum morem animi & muniendam virtutis arcem, cum quibus vixeris. *Sumuntur à converſantibus mores, & uti quædam in contactos corporis vitia tranſiliunt; ita animus mala ſua proximis tradit.* Inter ſalubri ad egenti cuſtodia valetudinis facilis eſt: at ſæpe initium morbis fuit, ſana ægris miſcere. Serpunt etenim vitia, & agunt contagium, & inſtar peſtilentis afflatus, quã tranſeunt nocent. O magnum itaque vitæ bonum veri & incorrupti amici ſodalitas! cujus aſpectus recreet, colloquium juvet, ſenſus conſilium, ad omnem honeſti laudem vita exemplum ſtimulumque ſubjiciat. Felicem, qui hunc invenerit! nec minus, qui redinverit! Namque ut reperire difficile eſt, ſic cuſtodire eundem atque tueri ſolicite oportet: ne aut neglectus langveat, aut ſpertus relinqvat. Amarunt conſtanter per charitatem mutuam HORTLENDERUS & METSCHIUS: ne, quamvis diſtractis corporibus, diſſilierunt unquam ani-

mi, complexi se invicem, ut coaluerant semel. Documento egregio, non temerè alias firmas peræqvè & diuturnas amicitias esse, quàm quæ primævâ contractæ ætate & religiosâ quâdam necessitudine imbutæ fuerint. Neque enim lætius est, iisdem sacris, quam studiis jungi: duratque in ultimam senectutem affectus, qui juvenilibus annis bonâ inoleverit fide. Egressus adolescentiæ spacia, & jam vitilitati propior, cum non ineptè judicare de rebus, rectaque à pravis discernere, & ætatis judicio, & studiorum profectu valeret, peregrinandi consilium cæpit, parandæ prudentiæ & disciplinæ vivendi: quam cultiorum gentium instituta ac mores, si quis cum curâ inspiciat, abunde promittunt.

Anno Itaque per eas partes Germaniæ, quæ spectant Rhe-
1716 num, Gallias primò petiit, felicissimam regionum, quæ
v. ad occidentem recedunt, cum ubertate soli ac opulentiâ, cum genio dotibusque incolarum. Neque enim ulla natio temere, si viros maximos libebit audite ingenii amplitudine, celeritate sensuum, vigoreque animi igneo æque præstat: qui mercaturam, qui artes, & arma eruditionem cum eloquentiâ; omnem denique elegantiam habitum, pari solertiâ ac felicitate exercent. Hoc florentissimum igitur regnum, quantum inter utrumque mare ipsumque Oceanum, & pyrenæi culminis juga se explicat, biennii peragravit spatio: non vagabuntus otiosè & discursione inerti; sed omnium, quæ aut admiratione traherent, aut quodam fructu se commendarent, & indagator curiosus, & observator peritus, & annotator industrius. Testimonio commentarius erit, quem tum confecit, ut jam digressio, longissimeque absenti, quoties volveret, locorum illorum subiret memoria, & quæ inspectacula ibi tenuis-

nuissent olim non sine suavissima voluptate redderet apud animum ac instauraret. Itineri Gallico, Italicum successit: pari sumtum iudicio, nec dispare successu explicitum. Putebat erectam indolem, non inspectasse terram illam, quæ post antiquam Græciam, elegantiarum omnium parens, artium mater, magistra, ac dispensatrix doctrinarum meritò audit. Quæ tot maximorum alumna ducum; tot sapientissimorum hominum theatrum amplissimum; sedes præterea ac domicilium illius imperii existit, quo nullum aliud aut majus unquam aut diuturnius in terris fuit: complexum amplitudine suâ totum terrarum propemodum Orbem, & post tot aspera casuum, post tantos seculorum decursus, invictum atque superstes, neque oblitum majestatis pristinæ, & adhuc gentibus omnibus caput augustum, augustius licet breviusque, quam ante. Multum tum quidem cladis ac vastitatis Gotthorum & longobardorum, aliorumque populorum, arma invexerunt Italiæ, perque illius provincias longè lateque suam dispensarunt barbariem; non ita tamen à prisce excellentiæ genio abire potuit nationis indoles, ut nulla amplius in Italiâ Italiæ veteris remaneret vestigia. Mansit gravitas, & leporum, & dotes plures aliæ, quibus meritam putes, quæ multis gentibus vitæ, & institutionis habeatur exemplum. Huc igitur postquam venisset FRIDERICUS, iisdem, quibus antea, legibus abstrinxit animum, eoque adductius habuit, quò plura occurrere videbantur, quæ facili labe incautis subreperent, & noxiâ suavitate semel admissa everterent. Passim delicia, & lenocinia voluptatum atque occasio, quibus felix parataque peccantibus regio vel ad lasciviam usque abun-

Anno
1136
IX.

abundat; quæ contra omnia METSCHIUS incorruptus & integer, atque invictus perpetuò stetit. Alio enim & aures & oculos & mentem ipsam diviserat. Quod ingeniis illustre, magnum egregiumque in animis, in moribus pulchrum, salubre in institutis atque frugiterum, notaverat, id admirabatur maximè, & cupitè sequebatur, & observationi atque exemplo diligentissimè seponebat. Voluptati præcipuæ erat, lustrare loca monumentaque vetera; quæ memorabilis cujusdam seu rei ipsum, sive exempli admonerent; & contemplatione sui vel ad profectum scientiæ facerent, vel utili meditationi suppeditarent materiam. Sic cum sub alpibus Trebiæ flumen, cum trasimeni lacum aspiceret, aut infelicium Cannarum calcaret ruinas, recordabatur Romanarum claudium, reputabatque, quid astus Ducis atque calliditas possent ad rerum summam, quàmque hæc contra valeret parum destituta ingenio agili solertiaque, & sibi soli innisa virtus. Hinc enim Scipiones duos, hinc Paullum Flaminiumque Punicis artibus subibat devictos. Ingressus Campaniam cum illud beatum terræ uber, illum lætissimum & fertilissimum Italiæ tractum, atque, ut veteres appellabant, Bacchi Ceterisque certamen; cum Lucrinum & Bajas, Puteolosque & Cumas, & si quæ alia ibi infessa ac ebria quasi voluptatibus loca inviseret, tum intelligere maxime cepit, quid eripuerit mentem Annibali, quid callidissimo Ducum dederit verba, & tot illustrium ipsi victoriarum interceperit fructum. Poterat quinto post Cannense prælium die epulari in Capitolio, & æmulæ urbis occupare imperium, si potuisset audire Maharbalem, & ante fomenta Campaniæ verissima viri haberet monita. Nunc cum
relicta

relicta Roma ducit Capuam, inhians hibernorum deliciis, & luxu exercitum, & suâ amentia corrumpit fortunam. Nihil n. ex eo potuit amplius: coactus tandem Italiâ cedere, cui tot annis incubuerat, & ante mœnia suæ Carthaginis Scipioni propemodum fieri supplex. Adeo nihil æqvè magna conantibus obstat, quàm voluptates atq̃ve delicias sequi. Quorum omnium tum, sicut in mentem veniebat FRIDRICO; ita & reputabat pariter morem ac rationem factorum, quæ quos evertere constituerint, eorum consilia corrumpere soleant. Quid nunc de titulis sepulchrisq̃ve virorum ingentium, quos Romani annales celebrant, quid eorundem de imaginibus memorem, cum eas in nummis aut statuis contemplaretur FRIDERICUS? Excudiebat ad trophæa Militiadis Themistocles somnum: ad tumulum Achillis magnus Philippi filius flebat. Non segnus movebatur METSCHIUS, cum Fabricii alicujus aut Lœlii, vel & Catonis similitudinem, in ære, argento, marmore contemplaretur, ac hujus incredibilem abstinentiam, alterius mite illud & placitum sapere, postremi inusitatum animi robur, invictumq̃ve amorem patriæ, reputaret, quàm recordando has tantas eorum veneratus virtutes, tam æmulandi easdem cupidine accensus. Quamvis autem plurimum delectaretur visendis ac pellustrandis memoriis ac monumentis antiquis, in omni tamen peregrinatione nihil æqvè habuit pensi, quàm viva spirantiaq̃ve virorum doctrina virtuteq̃ve illustrium simulacra sectari, quorum oraculis & consuetudine cum eruditior culciorq̃; tum melior ac sapientior fieret. Ita cum aliis pluribus COLLINOS, FREHEROS, GRUTEROS & LINDEBURGIOS in Germania: PINELLOS PIGNO-

GNORISQVE in Italis: in Gallia, CASAUBONOS FABROS HORTENSIOS, HOTOMANNOS, LECTIOS, & quem primo loco nominare debueram JACOBUM illum AUGUSTUM THUANUM, amœnitate ingenii ac cultu, tum comitate morum facile sibi conciliavit: non nullos quoque eorum ad familiaritatem literarum atque commertia sibi adjunxit. Imitamini, imitamini, Generosi Juvenes, si quanto vos abeundi peregrè libito incedet. Recogitate Euripidæum oraculum, *Sapientes & Sapientum congressibus fieri*: itaque statuite, majorem uberioremque laborum vestrorum atque itinerum vobis expectandum fructum haud esse, quam qui ex isto semper florentis, ut Virgilius ait, Sophiæ campo decerpitur. Ita Pythagoras, ita Plato, & cæteri omnes peregrinati sunt, qui non inania curiositatis ineptæ lutibria; aut inimicorum ridicula æmulos gestus, novaque ornandi atque colendi ingenia, sed ardes bonas, & doctrinarum ac sapientiæ omnis generis instrumentum locuples domum referre voluerunt. Cum repetiisset Ithacam suam Ulfes noster, decreverat apud animum, abstinere aulis, neque honores petere: non amore inertia laborumque fugâ, sed sibi & studiis ut posset vacare, simul curando patrimonio & præsens adesse. Quod luculentum & amplam sicuti creverat; ita non numerosas manus tantum, sed plures etiam oculos requirebat. Cæterum nemo acrius Dominis videt. Quorum præsentia hoc præstat inprimis, ut facientibus opus, neque consilium, neque industria, nec fides desit. Quam sæpe Villicij post cætera habent, cum sibi, quam heris villicantur. Erat FRIDERICO non abjectus & humilis animis: sed magnum ac liberum cum esset natus.

Aus-

Stus, non afficiebatur solitudine rerum illarū, quæ ne-
 que summa bona sapientes habēt, & soli ambitiosi ac vani
 vel cū periculo sapius, certè haud salvo satis pudore pe-
 tunt. Contentus igitur suo ordine, & in avitis acquiescēs
 bonis, nec affectabat culmen altius, & per honorum oc-
 casionem ad ampliores opus aspirare supersedebatur, am-
 bitione juxta & avaritia vacuus. In illo silentio tamen &
 liberali otio suo, neque latere obscurus diu, nec fallere po-
 tuit ignotus. Erumpebat virtutum jubar, & sicut ignis
 celari ægrè paritur, sic inclaruere in brevi excellētes illæ,
 quibus præditus, dotes, & plenis velis, ut ita dicam, in fa-
 mam ac laudem invehebantur. Judicii gravitas, consilii
 copia, æqui rectique; scientia pariter ac amor ingens, nec
 impari gravitati humanitas comitasque; omnium ferebatur
 ore, amores omnium ac studia METSCHIO conciliabant.
 Ita fiebat ut dirimentis amicorum controversiis frequen-
 ter adhiberetur medius; nec raro ab ipso Principe com-
 ponendis litigiis disceptantium arbiter, seu honorarius Ju-
 dex, allegaretur: tandem verò in ipsam^{*} vocaretur aulam
 quoque, inter consiliarios dicundo juri cooptandus. A. 179
196 19
 Hic magna ipsi deliberatio incidit. Tenebat volu-
 ptas honestissimi otii, tenebat studiorum amor, & fe-
 lix illa innoxiaque tranquillitas: vellebat aurem fami-
 liaris etiam res: cujus curam nec sapientes exuunt, &
 frugi quisque studiosius agit. Sed cum intueretur patri-
 am, cum, quid deberet Principi, subjiceret animo: ad
 hæc & sapientum placita recordaretur, qui neque ra-
 piendam Remp, nec fugiendam præcipuunt; & ante e-
 am habere studia, injustitiæ; suis postponere commodis,
 impietatis pronunciant; tandem denique, trepide ta-
 men, atque cunctanter; quod modestissimi solent, su-
 scipit partes, quas nec humiliter exorasset per ambi-
 tum,

tum & nunc delatas detrectare, supercilium interpretabatur & contumaciam. Imperator Severus solebat dicere: **INVITOS, NON AMBIENTES IN REMP. COLLOCANDOS:** Sapienter atque preclare, nisi cum digni, cum optimi petunt, & ut deteriores excludant, sumunt frontem; non jam pro se, sed pro Republ. ambientes, cui volunt consultum. Namque & Cato, consummatissimus vir, præturam petiit, ut rivalem Vatiniam, quo nihil turpius nequiusque, repelleret: qui affectabat Remp. ut posset vendere; quam ambiebat contra Cato, ut tueretur, & vindicaret. Nequicquam tamen, cum corruptissimæ Civitatis mores non sinerent: quæ Magistratum Candidatos, non excellentiâ virtutis, sed largitionum magnitudine estimabat. Non semper ambitionis est, ambire honores: constantem fiduciam quandoque arguit: cum meriti sui conscius animus, quod deberi videtur præmium, placitè petit. Caterum verecunda modestia, ut nihil audeat, non sine virtute tamen est; at vanitas & impudentia vix cum virtute unquam conjuncta. Quò altior unda, hoc & placidius labitur: vatosa ac humilis strepitum edit, dum, quæ non supereminet, illisa saxi vehementius sonat, hoc ipso paupertatem suam confessa. Perinde graves atque modesti, quiete agunt: ventosi ac leves, multa movent, dum, quæ præstare non possunt, inaniter jactant. Reperitur & istud genus, qui speciosis verbis recusant, quæ flagrantissimè cupiunt; affectantes modestiam, sed ut superbius postea in iis se gerant, quæ in invitos collata videri volunt. Aversabatur hæc inimica generosa METSCHII mens, eademque magnitudine animi, quæ non ambierat hactenus delatas partes suscepit in se: non ad inanem splendorem ac
fa-

factum officii amplissimi titulum referens : sed eò po-
 tiùs intendens nervos, ut, quem debebat Senatorem
 magnum dare, eum exereret atque præstaret. Assiduè
 igitur venire in Curiam : numquam abesse consilio :
 intentum, consideratum, sobrium animum afferre :
 præmeditari cum curâ, quæ diceret : censentes alios
 studiosè ac patienter audire : disquirere comiter, si
 quod incideret dubium ; non disputare per rixam : quæ
 vera duceret, sine acerbitate & arrogantia, constanter
 tamen, asserere : quæ meliora differerentur ab aliis, &
 assentire facile, & plenè laudare. In jure reddendo
 sic versabatur, ut neque novum reperiret callidè, quod
 solebat Tiberius ; & ita veteri uteretur, ut id subinde
 cum æquitate temperaret, justus æquè ac bonus. Bo-
 nus, sine personarum odio ; & sine earundem respectu
 justus. Ita enim semper induxit firmavitque animum,
 ut neque moveretur metu, nec flecteretur gratia, nec
 largitione corrumperetur : contemptor omnis pecuniæ,
 quæ per sordes veniret. Exsplendescabant hæ artes
 METSCHII, & cum adverterent cæteros, sapientissi-
 mam mentem Principis minimè omnium fallebant, cui
 curæ præcipuæ, suos nosse. Quo ergò valere in plura
 intelligebat ingenium METSCHII virtutemque, hòc
 pluribus quoque admovit ipsum præfecitque curis,
 donec per omnem togatam militiam, in summum gra-
 dum eveheret. Nam altero anno pòst in Appellatio-
 num, quam vocant, Curiam, eo assidere loco jussit, ut si
 contingeret abesse Præsidentem, (GASPAR SCHON
 BERGIUS tum erat : quem cothurno eloquentiæ
 prudentis Periclem ; Aristidem justitiâ, Phocionem
 probitate, magnitudine animi atque constantiâ Cato-
 nem sui temporis licuisset vocare) ipsius vice negotio-
 rum

AN 2
 NO
 cl. l. c.
 XX.

Anno rum disponeret regeretque arbitria. Post annum o-
 clo 17c Clavum supremo Synedrio, penes quod summa sacro-
 28. rum & studiorum inspectio ac procuratio, datus est
 Præses. Hic qua constantiâ tenuerit clavum, qua
 sapientiâ rexerit, felici solertiâ declinarit scopulos, at-
 que ex omni tempestate servaverit navem, ac custodie-
 rit illa sanctissima patriæ pignora, religionem ac literas,
 dicere, brevis & miscellanæ dissertationis ambitus
 haud capit: res commentarii est, justamque & pro-
 priam scribentis requirit industriam. Id dissimulan-
 dum non est, quo candore ac fide periclitantium lite-
 rarum indoluerit fato, qua incredibili contentione
 prostrata furore armorum atque oppressa erigere la-
 boraverit studia. Vestram fidem, PATRES, con-
 venio, vos luculentissimos appello testes: vos memo-
 rare poteritis; qua preces nostras humanitate acce-
 perit, qua benevolentiam adfuerit desideriis nostris, qua
 æquitate & studio querelis, quantum erat in se, fecerit
 satis: quos sustinuerit labores dies noctesque, non
 rarò certamina etiam, ut salva ac integra Academiæ
 jura, ut privilegia docentium publicè, facta tecta que
 manerent: tum ut ærarii instaurarentur ruine, quæ pos-
 sent, stipendiaque nobis procederent rursus, quæ effera
 hæcenus bellorum rabies absorberat. Quam inar-
 descere solebat, quoties increparet sevitiam tempo-
 rum; quàm miserari atque dolere, cum efficacia satis
 remedia expedire malis nostris, atque in tempore qui-
 dem, haud posset? Nihil falsi prædico: testor conscien-
 tiam meam, PATRES: quoties ipsum per ea conveni
 tempora (conveni autem sæpius cum essem Dresdæ,
 tum ut probarem ei officium; tum quia id non ingra-
 tum fore intelligebam, qui indulgentissimo affectu me
 semper

semper solitus prosequi) nunquam ipsum delatum in cogitationes sermonesque hujus generis, quin crebros eruperit gemitus, sepe & superfuderit lacrimas, nonnunquam in verba defecerit doloris magnitudine obmutescens. Si non presenti remedio, quanto in futurum solatio tamen, hæc erant? Ea enim demum infelicissima calamitas est, quæ nec misericordiam invenit, & sæpe derisui illis est, qui ante alios levare debebant. Levavit profecto fortunas noster METSCHIIUS: quin Serenissimus Princeps potius, monente METSCHIO ac commendante, quatenus fata patriæ vexatæ pessimè bellis, viribusque defectæ, non obstarent. Nunquam enim voluntas ac votum, in pristinum decus ut resuscitarentur studia, Serenissimo Principi defuit: ut minus aliquando posset, quàm vellet, non per ipsum equidem stetit, sed illam communem necessitatem: cujus cursus transversum impetum voluerunt multi effugere, pauci potuerunt. Probatus longæ industriæ fide, & tot annorum experimentis illustribus domi forisque, dum per Legationes amplissimas (de quibus postea perstringemus, ne observata temporum serie, ordinem rerum turbemus) abest, spectatus METSCHIIUS in * supremum & sanctius illud consilium, ^{A.} quod omnem publicum statum, Præsidente ipso Principe, ^{cl. 176} dispensat & ordinat, ac instar animæ, per artus omnes ³⁸⁰ infusæ, totius corporis agit molem, allegitur. Semper quidem & fovet terras & recreat Sol; sed cum erectus in gradum altissimum est, solstitii que tenuit metam, tum potentissimos radios spargit, maturatque ac perficit omnia, quæ vel florebant ante in culmo, vel in aristâ flavescerent per campos, vel in arboribus ruberent suave. Perinde METSCHIIUS in id levatus fastigii canæ illius & longo usu robustæ

bustæ prudentiæ vim exeruit maximè, ac in salutem & commoda patriæ efficacissimè convertit: nunquam remissus aut otiosus, sollicitus semper atque intentus: neque præsentia tantum verissimâ pensitatione æstimans, sed solertissimâ etiam sagacitate auguratus futura. Quemadmodum enim veteranum gubernatorem tempestatum sereni que argumenta haud fallunt temerè; ita & ipse ventura bona mala que ex suis signis haud vanus vates colligebat. Pene injuria virtutum METSCHII fuerit, de sapientissimâ ejus moderatione hõc loco tacere, eximiâ ac necessariâ consultantium apud Principes virtute. Qua qui deficiuntur, affligunt plerumque negotium, non rarò semetipsos evertunt. Gravis semper & odiosa regnantibus libertas immodica & supercilium est: qui quo uberiores animos habent, & summum rerum arbitrium, eò & commoventur facilius, & gravius deinde incumbunt commoti. Ac licet cohibeant animos, nec agant manu, odio tamen reponere poterunt, & salutaria quamvis aversari ac spernere, non alio nomine, quàm quia auctor displicuit. METSHIUS igitur, cum ei censendum dicendum que apud Principem esset, sic temperabat animi vim, sic exprimebat sensa verbis, ut & impleret officium, & custodiret reverentiam loci, neque dissimulans verum, neque superbè & impotenter inculcans. Quorum altero non effundebat collectam gratiam; altero auctoritatem senatoriam tuebatur. Nec alii temerè salubrius magnis potestatibus assistunt, quàm qui abruptam contumaciam inter atque deforme obsequium medio quodam innoxio que itinere decurrunt. Cum uli vicem Imperii Thesaurarii munus ac titulus accessit novissimè, ab ipso Augusto sponte ac ultrò delatus. Ma-
 gno

A. clj
 126
 XL1.

gno documento, quanti virtutes METSCHII merita-
 que maximus Principum faceret, nullo accipientis am-
 bitu, nulli tradentium conciliatus precibus, & suo u-
 nius iudicio fretus. Nunc retro mihi legendum est iter,
 & revertendum in illa curricula, quæ reliqui ante. Cùm
 aulam & curiam igitur intrasset METSCHIIUS, inter-
 venerunt tempora plena negotiis plurimis, & difficilli-
 mis plerisque ac multò maximi momenti. Adeò, ut
 domesticis consiliis auspiciisque explicari haud pos-
 sent, & foris conficienda legationum ministeriis essent.
 Quarum nulla tam gravis incidit, quin posceretur
 METSCHIIUS, quin unus deligeretur propemodum,
 in cuius humeros hoc onus curarum imponeretur. * A.
 Transigendum * Budisinae erat cum missis à Cæsare *cl. 136*
 de tradendâ fiduciario primùm, deinde hæreditario *23. cl. 136*
 jure utrâque Lusatiâ in belli navati præmium: iterum *136. 14*
 iterumque allegatur METSCHIIUS. Componenda & *cl. 136*
 ordinanda primis comitiis provincia erat: * allegatur *35. cl. 136*
 METSCHIIUS. * Celebrari Jutroboci debebat Con- *136. 36*
 ventus Saxonici dies; & paulò post alius Lipsiæ: u- ** An- no cl. 136*
 troque versum allegatur METSCHIIUS. * Delibe- *136. 24*
 randum veniebat cum Theologis & Ictis primariis, ** An- no cl. 136*
 Lipsiensibus, Wittenbergensibus atque Jenensibus, *136. 24*
 super edicto Cæsareo de restituendis Ecclesiasticis bo- ** An- no cl. 136*
 nis; allegatur rursus METSCHIIUS, qui totum illud *no cl. 136*
 Consilium moderetur ac regat. * Incidebat tractatio *136. 30*
 ardua cum Suevici Franconiciq; Conventuum Ora- ** An- no cl. 136*
 toribus, condita Plaviæ: quis mitteretur alius, quàm *no cl. 136*
 toties qui felicissimè missus METSCHIIUS erat? Præ- *136. 31.*
 clara hæc atque egregia sunt, AUDITORES, & quæ
 sufficere sola possint, ad circumdandam ei præcellētem
 laudem ac gloriam, qui esset defunctus; non omnia ta-
 men

men sunt: & ampliora restant adhuc in isto genere de METSCHIO nostro commemoranda. Nondum enim de Evangelicorum procerum concilio Francofurti ad Mænum componendæ paci instituto, quò missus METSCHIVS, nondum de Ratisbonensi Electorum conventu in quo FERDINANDVS III. dictus Cæsar, & augustali Ceremonia inauguratus est, cui Principis vicem inusitato hætenus exemplo interfuit METSCHIVS; nondum de Legatione Pragensi pro accipiendis solenni ritu Imperii, Bohemiæ, Lusatiæque feudis, cui præfuit METSCHIVS, nondum de Leutomeritano itinere à Serenissimo Electore ad FERDINANDUM II. Imp. Aug. gravissimarum deliberationum causâ suscepto, in quo primarii Comitibus partibus non functus tantum METSCHIVS est; sed maximorum quoque consiliorum adiutor Principi affuit, dixi.

A. c. 13
loc 36 Quid de Electorali concilio Norinbergam indicto?

A. c. 13
loc 32 Quid de Comitibus Ratisbonensibus mox consecutis?

A. c. 13
loc Quid de Palatinatus controversiâ memorem, & Ratisbonæ, & demum Viennæ tractatâ? Ubique affuit

XL.
A. c. 13
loc METSCHIVS, ubique Legati principis partes administravit ac gessit. Magnum Legatorum nomen, magna dignitas, sed numerosissimum arduumque imprimis officium est. Non ducitur sorte, aut temerè sumitur, eligitur Legatus: & quis eligitur, quàm qui in optimis, ac præstantissimis maximè probatur? Missus in munus non suus amplius Legatus est: personam principis sustinet: & ita maiestate ac publicâ quâdam religione munitus incedit, quæ venerabilem ipsum & sanctum & inviolatum gentibus præstat. Sed ordinare peritè atque disponere causam, sed sic dispositam tractare ex usu, & explicare feliciter, & obtinere, quæ petas; & inter hæc

hæc tueri magnificè mittentis personam, excipientium
 majestatem non offendere temerè, colligere hominum
 studia, penetrare sensus, animos tenere, & hinc amore,
 hinc reverentiâ & auctoritate eosdem implere ut pos-
 sis, qua vi ingenii, judicii copia, apparatu scientiæ, pru-
 dentia actu; quibus facundia viribus, quo dexteritatis
 solertiæque facundissimo genio opus est; Tantæ pro-
 fecto hæc artes sunt, ut singulæ etiam ac dispartitæ, cui
 contigerint, magno futuræ decori sint: quàm singula-
 rem itaque ac prope cælestem præstiterit hominem: qui
 universas possideat, & omnes uno miscuerit cinno? Sa-
 tis hinc, puto, intelligi potest, quàm excellens natura
 METSCHIO, quæ raræ & nobilissimæ ipsi dotes con-
 tingerint. Neque enim aut demandatæ illi tot legationes
 fuissent gravissimæ, aut ipse iisdem tantâ felicitatis laude
 fuisset perfunctus, nisi omnis earum rerum copia, quæ
 munus partesque Legati absolvent, affuisset ubertim.
 Pulchrum eximiumque habetur, tueri armis patriam, vi
 hostes depellere: securitatem ac vitam omnium, dum
 cernas tuâ, locare in tuto: hæc ipsa tamè si quis consilio
 industriâque inermis efficiat, ne ego illud & multo gravius
 & præstabilius duxerim. Arma repelluntur armis; quorû
 omnis vis in aperto est, ac corporû robore, audaciâ ma-
 nuû, pervicaciâ animorû, peragitur: hinc ingeniorû cer-
 tamè, & in occulto maximè, cernitur: quorû petitiones
 ac ictus non nisi perspicacissimæ mentis acie videas, effi-
 cacissimæ solertiæ artibus declines aut vincas. Quod tan-
 tas difficultates sæpius habet, ut facilius multò ac pronius
 sit, ferro ac viribus, quàm vis ingêres copias funderè; quàm
 unius acuti ferocisq; & obstinati hominis suadendo vin-
 cere pervicaciam. Quas laureas itaque debemus MET-
 SCHIO, quæ ornamenta eidem decernet posteritas, non

armatorum hostium quidem, sed maximorum negotiorum victori felici? Quamvis enim nihil unquam laudi ac gloriae dederit METSCHIUS, dicta factaque omnia ad conscientiam referens, ex qua se optimus quisque maximè æstimat; non tamen carere præmio suo apud superstites illustris atque excellens virtus debet; & nisi suum cuique decus reddat posteritas, ingrata eadem erit, aut invida. Huc mihi erecta juvenum indoles, huc gnava virorum industria ades! Ponite vobis ante oculos METSCHIIUM: quis ille quantusque in omni vitæ colore fuerit, intuemini, cum curâ; contemplamini dotes, spectate virtutes ejus illustres; relegite acta & gesta, quibus claruit; reperietis luculentum exemplum in omni cultu civili ac habitu perfectissimi viri. Quale apud veteres aut Atticus aliquis, aut Plinius Cæcilius dedit, nisi quod alter abstinuit plane honoribus, alter gessit honores: cum tamen utrumque expresserit METSCHIUS; æmulus Attico, cum non ambivit; & comparandus Plinio, cum honores accepit delatos. Hinc discere erit, quibus tingendus & præstruendus artibus animus, qui cogitet publicum, qui patriam tueri consilio cupiat: quâ procedendum viâ sit, qui umbras quærat emergere, & alacritate nobili altiora affectet; sed ut declinet præruptos tramites, & prava compendiorum æquè fugiat. Neque enim segura & tuta ulla sublimitas, nisi virtuti innixa. Malæ artes arenosi & lubrici soli imitantur naturam; quicquid imponas, levi impulsu corruet. Facturus videbor pretium operæ, si postquam de publicâ METSCHII vitâ exposui, nunc de privatâ non nihil connectam. Hæc enim alteram præparat: nec utilis temerè publico sit, nisi qui domi suæ, quæ & ipsa imaginẽ
 quan-

quandam Reip. gerit, antea fuerit frugi. Et ad exemplum interest, ut METSCHIUS totus cognoscatur, quæ licet. Sed domum pater materque familias, liberi que communes, & familiares constituunt. In quibus partibus omnibus ita se comparavit METSCHIUS ac gessit, ut commodum maritum uxori (ANNA ELISABETHA SCHONBERGIA erat, decus ingens matronæ) patrem piissimum liberis (quos XII. sustulit, reliquit tres) Domesticis herum æquum exhiberet ac bonum. Complectebatur conjugem sanctè, ut animæ suæ partem alteram, ut liberorum felicem matrem, ut rerum & fortunarum omnium fidelissimam sociam dulcissimamque consortem; amabat, fovebat, tuebatur liberos, ut sanguinem suum, ut quos simillimos sibi optabat videre, & itineribus iisdem ingredi, quibus præcesserat ipse, enisus in summa. Cum servulis suis clementer agebat atque intentè: ut nec obsequium, facilitate; nec asperitate amorem corrumpere. Nemo enim ministeria sua fastu atque sævitiâ frugi effecit. Nullum in domo ejus luxuriæ, & apparatus nimii, & delicati ac anxii cultus; industriæ contra & continentia parabilisque munditiæ signa plurima erant. Cumque ex facili eum moris antiqui cognosceres; non intonabat te men seculo, & odium profitebatur hominum, & quicquid ipse non faceret, superbè aliis exprobrabat. Spectabat, ferebat, quibus vetandis & coercendis impar esset: & sapientis existimabat, sibi detrahere vitia; in aliis ferre. Idem gravis & serius in negotiis; in remissione jucundus ac comis, sed salvâ dignitatis persona. Non domum suam in antrum triste, aut inaccessum convertebat adytum, suoque secreto familiari se velut carcere quodam damna-

bat: patebat omnibus: admittebat quosvis humaniter, fastidiens neminem, neminem captans, ingenua bonitate animi, & quadam omnes juvandi voluptate ductus. Sermo promptus ac facilis: non anxius ac superbus, non fictus astu, & insidias audientium & compositus callidè ac tortus; sed liberalis atque ingenuus, & generoso quodam candore verus ac liber, sine amaritudine tamen atque acerbitate. Miscebat & per ætatem jocos, leporumque amœnitate amabili commendabat dicta seriò; interserebat & historiolas, ac Enniani illius amici instar multa antiqva, sepulta, vetusta è memoriæ depromebat thesauris: quæ uti sub melioribus annis mirè in eo floruit, ita in grandi illâ ætate nec malæ omninò fidei erat. Hanc enim delicatissimam humani animi partem primam omnium senectus invadit. Nihil promittebat temerè: quæ semel promiserat, religiosè servabat. Fumos vendere, & affectatis verborum blanditiis hiantes ambientium ducere spes, aliorum quæstus ac artificium sit; METSCHII non erat: ad cujus magnum excelsumque animum humilitas ista ac sordes non pertingebant. Adversa tolerabat fortiter, quod viri est; secunda reverèter habebat & cautè, quod sapientis: nec efferens inconsultè animum, nec abjectè demittens. Recogitabat vices rerum, & rotam fortunæ volubilem, & hominem esse, nunquam obliviscebatur. In primis ætate provectior, & natu majore. Namque *si homo bulla*, ut Varro dicebat, *eò magis Senex*. Non fugiebat hoc METSCHIIUM & bene memor respiciebat subinde volvebatque suprema secum: eaque ut rectè posset obire, hòc diligentius dabat assiduè operam, quod rectè, non nisi semel, obiri possent. Quid circuire mundum juvet, quid causas secretaque ejus rimari,

mari,

mari, in omnem naturam denique mentem oculos-
 que dimittere, dum tuam ipsius negligas, teque mor-
 talem minus cogites, & moriendi artem condiscas?
 Magnam laudem habet, non ignorare, quæ nescit
 vulgus, & liberare tenebris animum, levareque altius
 mentem, quam enititur turba: sed hic doctissimus o-
 mnium & sapientissimus fuerit, qui probè hanc disci-
 plinam calleat, ut nunquam non lætus & hilaris, & ple-
 nus optimæ spei fatum suum possit excipere. Didicit
 METSCHIUS, nec quicquam hætenus studuit ma-
 gis, quam ut oppeteret pulchrè, in quod Octobris pro-
 ximi decimo nono incidit die, vitâ decedens. O du-
 rum ac illætabile verbum quò abripis me? In quem
 furentis fluctus instar repentè me conjicis scopulum
 atque illidis? Quæ deprehensum in hac necessitate su-
 stinebit spes? Quæ laborantem constantia afferet?
 Sed ut ut habeat res, eluctari oportet: & planiora
 emensis hæc aspera quoque ac confragosa sunt perva-
 denda. Incumbebat senectus, onus grave: invaserat
 morbus, lentum atque difficile malum: quò magis
 collabascere vires, & valetudine vexatæ, & ipsâ ætate
 jam vanescentes. Sed cum adhuc vigere animus, &
 respondere muneri videbatur, non deponebat MET-
 SCHIUS partes, atque vel domi & sedens in lectulo
 sustinebat. Satis consulere corpori visus, si non con-
 cuteretur motu, & qualicumque quiete gauderet com-
 positum. Dispar delicatulis illis, qui, cum leviter ma-
 nus aut pes dolere cepit, abjiciunt illico animum, & ab-
 diti intra thalamum altè, curis suis indicunt ferias, sæpeque
 langvorem brevem cessationis non brevis arripiunt
 causâ. Obibat itaque munia METSCHIUS, æger atque de-
 cumbens, quod virum acrem ac strenuum decebat: neque
 mu-

mutavit ante, quam impar labori omni corpus, jam ipsis operibus animi quoque minus suppeditaret. Quid enim faceret consumptis instrumentis propemodum, in quibus operari consuevit animus: & linguam maxime, interprete animi, ægrè tardeque veniente ad partes? Videbat METSCHIUS quid hinc maneret: & grave venire haud poterat, quod sapientissimam mentem suam diu peregerat ante. Gravatus annis, optabat solvi: & involutus suam pietate minimè omnium timebat mori. Nam quid metueret, qui secum CHRISTUM haberet? Habuit, habuit illum secum perpetuo; sed tum se illi permisit uni, cum cætera omnia dimittenda mox essent. Cum valedixisset affectibus, conjugii, liberis, dulcissimisque nepotum nominibus, & si qui alii aderant, quos charitate complectebatur; neque officii erga communem parentem patriam, & cuius humeris proximè nostra omnium salis securitasque innititur, oblitus fuit, cum Genero suo, Generoso ac Summo Viro, JOHANNI NICOLAO SCHONFELD, Consiliario Camerae, quem vocant, & Censuali, negotium daret perferendæ legationis, & desideria deficientis vota que ultima Principibus Serenissimis commendandi. Neque enim non meminisse inter suprema poterat, quos omni vitam sanctè ante, ac velut numinum genus aliquod (& sunt revera Principes numina) coluisset. Vacuus rerum humanarum curis, totam mentem capiebat cælum, & precerpebat illa gaudia, quorum ut potiretur, tristitia omnia atque acerba hætenus, quæ incidissent, æquissimo animo pertulerat. Qui licet nondum evolasset terris, tamen jam tum in superis versabatur quodammodo, & inter illos beatorum Spirituum, illudque SANCTUS, SANCTUS, SANCTUS,

CTUS, perpetuò incipientium cœtus, ipse quoque gau-
 debat ac exultabat, sub quadam imagine obiens, quæ
 mox reipsâ obiturus in æternum esset. Ibat in finem
 suum, hoc est, in vesperam, quem dixi, dies, * cum ipse ^{* xix.}
 admoveretur fini, atque in vitæ adeo vespera obiret di- ^{Obob}
 em placidissimè, quinto & septuagesimo anno finem ^{A. 19}
 propius ducto. Felix post cætera hõc tanto ætatis spa- ^{19655.}
 tio etiam, & quod uxore liberisque superstibus, di-
 gnitate incolumi, florente fama excederet, sequenti-
 bus omnium lacrimis, quod verissimum magnorum
 meritorum virtutisque testimonium est. Nemo enim
 in alieni funere, nisi cum multum profuit raptus, teme-
 rè flet. Quid nunc hîc faciam Auditores? Quas in
 præsentem capessam partes? Erigere jacentes cupiam?
 Dejectus ipsemet sum. Solari mœrentes instituum?
 Eadem indigeo ope, Ad fortiora transeam, & legem
 statuam lacrimis, & objurgatoria voce compescam do-
 lorem? Durus, immitis, impius videar. Incitem con-
 trà atque accendam luctum? Nihil agam? Neque pro-
 ficiam quicquam ad summum. Non revocari MET-
 SCHIUS lacrimis, nec ullis lamentis reduci potest, qui
 semel ereptus. Calamitosæ ac turbidæ res consilium,
 non fletum, expetunt. Et remederi luctum quidem
 disciplina salubris; damnum sarcire æquè non potest.
 Romanus Vates de tumulo suo per inscripti elogii a-
 pices vocem veluti tollens, suos admonet cives, ne quis
 se decoret lacrimis, ne propinquorum pietas planctum
 sibi ac fletum faciat. Vivere enim adhuc, & per virorum
 volitare se ora, ut ipse loquitur, hoc est, secundis homi-
 num rumoribus celebrari ubique. Nimirum existi-
 mabat sophus, aliam corporis, ingenii aliam vitam
 esse. Illam durare, quamdiu in corpore spiritus ma-
 neat:

neat: hanc in præclaris monumentis spectari, neque finiri antè, quàm ipsa occiderint. Condiderat Ennius res Romanorum carminibus: Græcorum fabulas intulerat Latio: scripserat Satyras, intactum Romanis ingeniis opus. Quæ novitas rerum, & vixdum degustari cœpta Musarum dulcedo, ita detinuit ac cepit populum Martium, ut admirarentur omnes ingenium Viri, neque minoris existimarent deductum Sardiniam Poëtam, quàm quemlibet amplissimum Sardiniensem triumphum. Hac fretus gloriâ, victurum perpetuò sese sperabat Vates, nec finiendam antè memoriam sui, quàm qui relinqueret carmina, amplius haut essent, quæ augurabatur æterna fore. Nec falsum habuit Poëtam prælagientis animi omen. Leguntur adhuc eorum reliquæ, & post ducenta secula in perennitate literarum durat durabitque Ennii nomen. Putate, Auditores, & nostrum, Heroa de conditorio suo attollere caput, quin ex cælesti potius, quæ nunc receptus, arce despicientem, augustiore, quàm solebat antea, ore dicere: *Quò agritudo vestra hac facit? Iniquè factum interpretanimi, quod ereptus sum? Subtractum corpus, velamentum animi, est: animus ipse superat, extra fortunam omnem ac casum positus, & suâ naturâ aternus. Ergonè sic vixi, ut mortuus vobis videri possim? In illos id convenit, qui segni otio inertiaque, memoriam sui cum vivâ ipsâ sepe-lierunt. Quibus consiliis & auctor & actor affui hætenus? Quibus negotiis in ultimam senectutem vitam extra-xi? Conceditur Veteranis missio: & opus quisque facit, ut tandem quiescat. Invidebitis mihi, quod operariis atque militibus datur? Credite mihi, interire magni viri haud possunt: cum ipsi amplius non sunt, opera virtutesque eorum durant: in quarum gloriâ, novam & aliam, &*

cet.

certiorem vitam ducunt. *Quid tum, si species mea subducta oculis est? Super sunt exempla: quæ reminisci & intueri, & amulari denique licebit semper. Nec major alia in mortuos, salubrior in viventes pietas est. Lamenta & lacrimæ nec juvant defunctos, & affligunt superstites: & cum nequicquam fluxerint diu, ultrò tandem exarent. Plenissimè honoraverit mortuum, qui actus viventis præclaros exprimere, & fieri studeat, quod ipse fuit. Sequemur præcepta tua, BEATE HEROS: quæ in te flevimus hæctenus, colemus deinceps & venerabimur: nec charior temerè aut sanctior nobis, quàm nominis tui memoria erit. Repetemus assiduè dicta fataque nobiscum tua: de dotibus maximis tuis atque virtutibus aut meditatio nobis instituetur, aut sermo. Hæc liberi nostri ex nobis, hæc nepotes audient, ut isti rursus posteris tradant; tuque in animis hominum, memoria temporum, fama rerum, neque inglorius maneas, & semper agas superstes, admirandus cæteris, solis felicioribus imitandus.*

D I X I.

ORA-